

האם כנת הבטוליפוליה תחליף את החבוש באגס קוסציה?

מכולן בכניסה לפוריות, ביבול רב שנתי וביבול פרי גדול היתה דוקא כנת הבטוליפוליה הזריעה שבוררה בקליפורניה.

למרות יתרונותיה הברורים של כנת הבטוליפוליה המבוררת יש לזכור שמקורה בזריעים, ולכן אחידות החומר הגנטי פחותה בהשוואה לריבוי וגטיבי של כנה קלונלית מצטיינת אשר יכולה להתבצע למשל ע"י השרשת ייחורים, או ע"י תרבית רקמה. בנוסף, כנת ה-Davis הזריעה בוררה והובאה מקליפורניה, בה תנאי הגידול של האגס הרבה יותר נוחים מתנאי הגידול הקיצוניים השוררים בישראל.

בעבודה זו התקבלה, כמו בעבר, קורלציה מובהקת בין גודל עץ הקוסציה ליבול הכללי וליבול הפרי הגדול, אלא שהפעם הכנה החלשה ביותר היא הבטוליפוליה הזריעה, ואילו הטובה ביותר היא כנת בטוליפוליה שחולצה בקיבוץ לביא. מכאן שבתנאי עקה קשים לגידול קוסציה, שהוא מלכתחילה זן בעל צימוח חלש, יש לחפש כנה חזקה שתביא לפלטפורמת גידול טובה ומהירה, וככל שתהיה חזקה יותר כך יתקבל יבול גבוה יותר שיניב פרי גדול יותר.

החידוש בעבודה זו – יצאנו מבטוליפוליה זריעה שבוררה בתנאי האקלים של קליפורניה והיתה טובה מהחבוש, אך הגענו לבטוליפוליה מברור מקומי לאחר סלקציה של 20 שנה במטע לביא שעכשיו היא המצטיינת והמתאימה יותר לאזור החם.

ראוי להוסיף שפוטנציאל המים בגזע יוכל להיות בעתיד קריטריון מוקדם לחיזוי הפוטנציאל של יעילות הכנה, במיוחד באזורים חמים בהם העקה בה מצוי העץ גבוהה. על ידי כך נוכל לחסוך את השנים הרבות שעוברות עד לקבלת מס' יבולים הדרוש לקבלת החלטה.

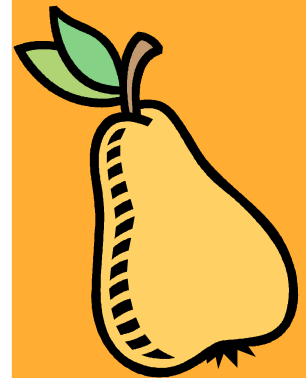
משתתפים: רפי שטרן, גלית רדל, אריק וולך, נמרוד לוי, ישראל דורון, דורון הולנד

ה'ספדונה' הינו זן האגס הראשי במדינת ישראל. מתוך כ- 14,000 דונם מטעי אגס המניבים בממוצע שנתי כ- 25,000 טון מהווה זן זה כ- 70% מסך היבול. הזן השני הוא ה'קוסציה' המשמש גם כמפרה לספדונה.

חסרונותיו הגדולים של הזן 'ספדונה' מתבטאים ביבול בינוני-סירוגי, באיכות פרי בינונית ובפרי קטן מדי. אחת הסיבות המרכזיות לתופעות אלו נובעת מהיותו מורכב על כנת החבוש A הידועה בשארות גרועה שאמנם גורמת במטע חיוני לפרי איכותי וגדול, אך בתנאים קשים גם לניוון מוקדם של העצים. כנת החבוש, למרות כל חסרונותיה, משמשת אותנו עד היום בכל הנטיעות. השימוש בה נעשה בעיקר עקב יכולתה להקדים את ניבת העצים וזאת על אף התנוונותה המהירה המחייבת השרשה של הרוכב. פעולת ההשרשה, הנעשית בד"כ בשנות הניבה הראשונות, מצמצמת את תרומת הכנה לוויסות הצימוח וגורמת לעתים לגידול וגטיבי נמרץ ביותר של ה'ספדונה'. תופעה זו מביאה להפרת האיזון בין צמיחה לפוריות, לפרי קטן ולימי עבודה רבים בחיגורים, גיזומים ובכיפופים להחזרת האיזון.

מנגד, בזן 'קוסציה', המורכב על חבוש, הבעיה היא הפוכה – הכנה חלשה מדי, וגורמת בתנאי ישראל החמה לעיכוב משמעותי ואף מוגזם בהתפתחות הרוכב. כתוצאה מכך מתקבל עץ קוסציה קטן שלא יכול לשאת יבול גבוה ופרי גדול.

בשנים האחרונות מצאנו כי בתנאי הגידול של ישראל, ובמיוחד באזור עמק החולה המאופיין בטמפרטורות קרקע גבוהות, יש יתרון משמעותי לכנות אגס אירופי חזקות יותר בהשוואה לכנות החבוש הסטנדרטיות. יתרה מכך, באותו מחקר מצאנו שהכנה הבולטת

עורך ראשי

דר' דוד כהן

עריכה ועיצוב

זמיר עשור

מערכת

אלקנה בן ישראל, מנשה כהן, שלומי כפיר, איריס אדרי.

כתובת המערכת

בית מיג"ל, א.ת. דרומי קרית שמונה

מרכז מידע:

mop-zafon.org.il

דואר אלקטרוני

iris@migal.co.il